

Povzetki

(Summaries in Slovenian Language)

1. Družbeni vidiki demokratičnih varoval na področju zasebnosti: kvalitativna študija Evropske unije in Kitajske

Polonca Kovač, Grega Rudolf

Namen: Primarni cilj predmetne raziskave je identifikacija temeljnih orodij in omejitev pri varstvu zasebnosti in osebnih podatkov v Evropski uniji in na Kitajskem, tj. dveh bistveno različnih kulturnih sistemih. Prek družbeno-kulturne analize pravne regulacije, družbenih trendov in ekspertnih ocen je namen raziskave preučiti, ali so standardi varstva zasebnosti npr. po GDPR, ki velja v EU, dovolj trdni tudi v digitalni dobi. Predmet analize sta različni kulturni okolji, da se spozna njun vpliv na praktično delovanje v povezavi z demokratičnimi varovali pri uveljavljanju pravic zasebnosti v EU v primerjavi s Kitajsko. To se dosega s primerjavo družbenega nadzora in družbeno kreditnega sistema na Kitajskem.

Zasnova/ Metodologija/ Pristop: Glede na upravnopravni kontekst je uporabljen kombiniran kvalitativni pristop, ki vključuje normativno-dogmatično metodo, analizo literature, sociološko in zgodovinsko metodo, ekspertni intervju, primerjalno in aksiološko metodo.

Ugotovitve: Rezultati tako teoretičnega kot empiričnega dela raziskave kažejo, da je strožji pravni red v EU kot na Kitajskem, v smislu doslednejšega zagotavljanja zasebnosti in varstva osebnih podatkov ter transparentnosti, mogoče pripisati demokratičnemu varstvu človekovih pravic in določnejšim predpisom, zlasti GDPR. Te razlike bi lahko v prihodnje še povečale obstoječo vrzel, kar nedvomno spodbuja nadaljnje znanstveno in praktično preučevanje. Avtorja ugotavljata, da mora oblast aktivno zagotavljati pravice do zasebnosti in varstva osebnih podatkov, sicer učinkovitost vladanja vodi v družbo popolnega nadzora in propad posameznikove svobode kot civilizacijske pridobitve.

Akademski prispevek k znanstvenem področju: Raziskava pomeni prispevek k upravnopravni znanosti, saj obravnava enega ključnih konceptov sodobnega javnega upravljanja, to je trk načel učinkovitosti in transparentnosti ter zasebnosti. Prek uporabe znanstvenih metod se omogoča nadaljnje primerjave v prostoru in času.

Vpliv v praksi: Članek prinaša strnjen pregled relevantne literature in analizo predpisov, ki so temelj za izvajanje zakonodaje, njeno vrednotenje in izboljšave, zlasti ob razvoju IKT, npr. v obdobju pandemije covid-19.

Izvirnost/Vrednost: Članek premošča vrzel, ki nastaja zaradi razlik v pojmovanju zasebnosti in javnega upravljanja na tem področju v EU in na Kitajskem, ki

izhajajo iz kulturnih razlik. Običajne splošnejše ali le na pravo ali tehnologije oprte analize so nadgrajene s kombinacijo različnih metod raziskovanja.

Ključne besede: pravice zasebnosti, varstvo osebnih podatkov, EU, demokratična varovala, Kitajska, družba nadzora, družbeno-kulturna analiza

2. Upravljanje, nadzor in soustvarjanje: spodbudni dejavniki in ovire za soustvarjanje v slovenskem javnem sektorju

Sanja Vrbek, Marlot Kuiper

Akademski prispevek k znanstvenem področju je dvojen. Prvič, članek opredeljuje spodbudne dejavnike in ovire za soustvarjanje iz vidika javnih uslužbencev, ki je v področni literaturi največkrat spregledan. Drugič, z umestitvijo v slovensko upravno okolje članek dopolnjuje in bogati diskurz o soustvarjanju, ki ga oblikujejo predvsem izkušnje iz severne in zahodne Evrope.

Namen: S poudarkom na slovenskem javnem sektorju kot tradicionalno hierarhičnem upravnem okolju članek opredeljuje dejavnike, ki javne uslužbence spodbujajo k soustvarjanju v njihovem vsakdanjem delu, pa tudi tiste, ki njihove odločitve in postopanje v to smer ovirajo.

Zasnova/ Metodologija/ Pristop: Članek predstavlja študijo primerov, ki temeljita na izkušnjah slovenskih javnih uslužbencev, zaposlenih na Ministrstvu za javno upravo in Mestni občini Ljubljana. Podatki so bili zbrani s kvalitativnimi odprtimi intervjuji z zaposlenimi na vodilnih položajih in v okviru fokusne skupine uslužbencev, ki so v rednem stiku z uporabniki storitev in zunanjimi deležniki oz. imajo izkušnje na področju soustvarjanja.

Ugotovitve: Ugotovitve kažejo, da se soustvarjanje izvaja tudi v »neugodnih« hierarhičnih in centraliziranih okoljih. Ključen spodbudni dejavnik za soustvarjanje v takih okoljih je vsekakor močna politična podpora na najvišji ravni, vendar je globlja ponotranjenost soustvarjanja odvisna predvsem od redefinicije njihove poklicne identitete, pa tudi od (osebnega ali kolektivnega/ organizacijskega) interesa za soustvarjanje.

Izvirnost/pomen: Članek ponuja inovativen in poglobljen vpogled v spodbudne dejavnike in ovire pri soustvarjanju v slovenskem javnem sektorju. Kot tak predstavlja dragocen prispevek za nadaljnje primerjalne analize spodbudnih dejavnikov in ovir za soustvarjanje v srednji in vzhodni Evropi.

Ključne besede: ovire, soustvarjanje, spodbudni dejavniki, javni uslužbenci, Slovenija

3. Vladni odzivi na covid-19: primerjalna analiza držav višegrajske skupine

Zafer Koca

Namen: Namen raziskave je ponuditi primerjavo vladnih odzivov in izzivov, s katerimi so se srečevale oblasti v državah Višegrajske skupine med izbruhom pandemije covid-19.

Zasnova/Methodologija/Pristop: Raziskava temelji na metodi primerjalne analize. Vladni odzivi so analizirani s pomočjo pregleda literature in podatkov, pridobljenih iz različnih virov, npr. ourworldindata.org, OECD, WHO, Svetovne banke, Eurostata, CoronaNET in spletnega orodja za spremljanje odzivov oblasti na novi koronavirus (Covid-19 Government Response Tracker).

Ugotovitve: Države Višegrajske skupine so se v začetni fazi uspešno soočile s pandemijo covid-19. V primerjavi s številnimi drugimi državami v Evropi ali po svetu so zabeležile manj obolelih in nižjo smrtnost. Uspešne so bile predvsem zahvaljujoč pravočasnemu in odločnemu odzivanju ter ostrim ukrepom za zajezitev bolezni. Povsod so se dosledno izvajali nefarmakološki ukrepi. K premagovanju covid-19 so v članicah Višegrajske skupine pomembno prispevali obvezno nošenje mask, zaupanje v vlado ter težnja prebivalstva k spoštovanju predpisov. Žal pa je v dveh državah skupine (Poljska in Madžarska) med pandemijo nazadovala demokracija.

Vpliv v praksi: Raziskava kaže, da se pandemije hitro širijo in v kratkem času prizadenejo številne države. Imajo pomemben vpliv na javno zdravje, gospodarstvo ter družbene in politične strukture držav. Da bi zmanjšale ali preprečile njihove učinke, se morajo vlade odzvati hitro. Prav čas je ključni dejavnik uspeha v boju proti pandemiji in pri omilitvi njenih posledic.

Izvirnost/Vrednost: Cilj raziskave je zagotoviti podrobno in primerjalno analizo vladnih odzivov in izzivov držav Višegrajske skupine v boju proti covidu-19 v začetni fazi pandemije.

Ključne besede: covid-19, vladni odzivi, države Višegrajske skupine, nefarmakološki ukrepi, politični odzivi

4. Lokalne politike v boju proti pandemiji covid-19: odločitve mestnih svetov Ankare in Rima

Hicran Hamza Çelikyay, Hulya Kucuk Bayraktar

Članek proučuje vključenost vprašanj, povezanih s pandemijo covid-19, v odločitve mestnih svetov in analizira lokalne politike, oblikovane na podlagi teh odločitev. Za primer sta bili izbrani občini Ankara in Rim. Turčija in Italija sta unitarni državi s podobnimi lokalnimi strukturami, saj sta njuna sistema lokalne uprave del Francove skupine, kot jo opredeljujeta Hesse in Sharpe. Obe mesti sta po predpisih, sprejetih v zadnjih letih, pridobili status metropolitanskih mest. Zaradi tega sta si Ankara in Rim podobna tako glede ob-

močij, ki jih pokrivata, kot tudi dejstva, da sta oba prestolnici. V raziskavo so bili zajeti sklepi mestnih svetov, sprejeti med marcem in decembrom 2020. Avtorja analizirata sklepe v okviru zadevnih odborov in področij uporabe ter predstavita lokalne politike, ki so se izvajale v boju proti covidu-19. Analize kažejo, da je mestni svet v Ankari sprejel več odločitev o gospodarski pomoči, socialni pomoči, čiščenju, javnem zdravju in lokalni diplomaciji, medtem ko se je politika mestne občine Rim osredotočila na varnost, izobraževanje, gospodarsko pomoč, socialno pomoč, čiščenje in prevozne storitve. Obe občini sta tako na dnevni red sveta uvrstili svoje predloge za boj proti covidu-19. Kot upravne enote, ki zagotavljajo pravno podlago za izvajanje lokalnih politik, so imele občinske skupščine ključno vlogo pri spopadanju svojih držav s pandemijo. Krepitev lokalnih skupščin ter razširitev njihovih pooblastil in odgovornosti v času krize sta prispevala tudi k uspehu vladne politike. Izsledki kažejo, da so pravočasne in učinkovite rešitve, ki so jih sprejemale lokalne oblasti, pripomogle k omejevanju pandemije. Uspešne lokalne politike so tako dopolnjevale vladne politike in lahko služijo kot vodilo za oblikovalce politik.

Ključne besede: lokalne politike, covid-19, Ankara, Rim, odločitve mestnega sveta

5. Opravljanje dela izven rednega delovnega časa vse bolj pogosto med uslužbenci javnega sektorja

Špela Mar, Danijela Sokolić, Jernej Buzeti

Na zaposlene in njihovo delo izven rednega delovnega časa vplivajo razvoj tehnologije, družbene spremembe in drugi dejavniki z neposrednim učinkom na odnos zaposlenih do dela izven rednega delovnega časa. Namen prispevka je podati pregled najnovejših raziskav med zaposlenimi, ki opravljajo delo izven rednega delovnega časa. Osnovni metodološki pristop temelji na sistematičnem pregledu 18 znanstvenih člankov, objavljenih v bazah podatkov WOS, Scopus itd. Zbrana literatura vključuje tako kvalitativne kot kvantitativne analize o delu izven rednega delovnega časa. Rezultati kažejo, da je tovrstno delo vse bolj pogosto tudi med zaposlenimi v javnem sektorju. Ugotovitve po družbeno-demografskih skupinah kažejo, da izven rednega delovnega časa zlasti delajo zaposleni na vodstvenih položajih ter zaposleni v šolstvu, zdravstvu in policiji, pa tudi vsi tisti, ki delajo na daljavo. Potrjujejo tudi, da delo izven rednega delovnega časa poteka ob različnih urah dneva, ob koncih tedna ter med dopustom in bolniško odsotnostjo. Članek je zaradi vse pogostejše uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije še posebej pomemben za zaposlene v javnem sektorju. Ti so tudi izpostavljeni intenzivnejšim pričakovanjem in pritiskom oz. zahtevam po fleksibilni organizaciji dela. Izvirnost tematike je odraz pomanjkljive razpoložljivosti znanstvenih raziskav o opravljanju dela izven rednega delovnega časa med zaposlenimi v javnem sektorju.

Ključne besede: zaposleni, delo izven rednega delovnega časa, javni sektor, organizacija dela, delovni čas

6. Nacionalne razvojne banke v Evropi – prispevek k trajnostnem financiranju

Prispevek pojasnjuje ključne spremembe financiranja naložb v Evropski uniji v zadnjih petnajstih letih in proučuje dodano vrednost nacionalnih razvojnih bank za trajnostno financiranje. Za izvajanje evropskega zelenega dogovora in okrevanje po pandemiji covid-19 so potrebna sredstva v doslej nepredstavljenem obsegu. Neizogibna je tudi potreba po sprejetju novega trajnostnega naložbenega pristopa in prilagoditvi delovanja finančnega sistema. Obstoječe raziskave poudarjajo vlogo nacionalnih razvojnih bank pri sprejemanju proticikličnih ukrepov in spodbujanju vladnih javnopolitičnih ciljev, vendar je bil njihov pomen za trajnostno financiranje doslej prezrt. Prispevek zato preučuje razvoj pristojnosti bank ter ocenjuje njihov napredek in nadaljnje potrebe v zvezi s spodbujanjem trajnostnega financiranja.

Raziskava je potekala v dveh fazah. Prva faza je vključevala preučitev operativnega okolja nacionalnih razvojnih bank in njihovega vpliva na premagovanje tržnih pomanjkljivosti in izboljšanje dostopa do financiranja. Druga faza se je osredotočila na primerjavo med novimi regulativnimi zahtevami, zlasti evropskim zelenim dogovorom, uredbo EU o taksonomiji in delovanjem nacionalnih razvojnih bank. Uporabljena metodologija je vključevala podroben pregled literature, teoretične raziskave, zbiranje podatkov in pregled obstoječih raziskav, kar je bilo podlaga za primerjalno analizo in analizo po skupinah.

Prispevek ugotavlja, da nacionalne razvojne banke kljub skupnim ciljem in pooblastilom izkazujejo pomembne razlike glede vključenosti vlade v strateško usmerjanje in odločanje ter dejanskega prispevka bank k ciljem nacionalne politike. Rezultat potrjuje hipotezo, da nedavne spremembe strateškega in regulativnega okvira EU zahtevajo le manjše spremembe pri usmerjanju naložb nacionalnih razvojnih bank. Njihova prvotna zasnova in cilji so že v skladu z novimi pričakovanji, vlagajo pa predvsem v gospodarske sektorje, ki jih nova taksonomija uvršča med trajnostne.

Navedeno je pomembno za znanstveni diskurz o bistvenih pogojih za trajnostno financiranje, obenem pa rezultati zagotavljajo uporabne smernice za razvojne banke/finančne agencije v Evropi. Prispevek ponuja konkretno podlago za nadaljnje proučevanje evropskega finančnega sektorja, medtem ko bi lahko nedavno sprejeti sveženj o digitalnih finančnih raziskave še dodatno razširil.

Ključne besede: razvojne banke, javne finance, trajnostno financiranje, taksonomija EU